

TYÖNEUVOSTO
Ratakatu 3, PL 32
00023 Valtioneuvosto
puh. 09 - 645 593

Dnro 15/2013

14.4.2014

PÄÄTÖS OIKAISUVAATIMUSASIASSA

Oikaisuvaatimuksen tekijä

Päälouottamusmies A, Terveys- ja sosiaalialan neuvottelujärjestö TSN ry

Vireille 10.12.2013

Oikaisuvaatimuksen kohde

Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen päätös dnro ESAVI/1675/04.07.01/2013, joka on annettu 7.11.2013. A on saanut päätöksen tiedoksi 11.11.2013.

Z on hakenut Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueelta lupaa teettää työaikalain (605/1996) 7 §:ssä tarkoitettua jaksotyötä Z:n potilastutkimuslaboratoriotoiminnoissa. Hakemuksen piiriin kuuluvia henkilöitä on 50.

Z:n erillisinä toimineet tuotanto- ja potilastutkimuslaboratoriot on 1.10.2013 yhdistetty laboratorio- palvelujen yksiköksi. Tuotantolaboratoriossa on teetetty jaksotyötä jo vuonna 2011 myönnetyn poikkeusluvan (dnro ESAVI/2093/04.07.01/2011) perusteella. Hakemuksessa on esitetty poikkeusluvan laajentamista siten, että se kattaisi kaikki uuden laboratoriopalvelujen yksikön toiminnot. Laajennuksen myötä jaksotyötä voitaisiin teettää myös niillä laboratoriopalvelujen työntekijöillä, jotka aiemmin työskentelivät potilastutkimuslaboratoriossa eivätkä kuuluneet tuotantolaboratoriota koskeneen poikkeusluvan piiriin.

Z on perustellut poikkeuslupahakemustaan ensiksikin työn luonteella. Koska laboratorio tukee toiminnallaan sairaaloiden ympärivuorokautista toimintaa, sen henkilöstön työaika on voitava järjestää jaksotyöksi. Potilasnäytteitä toimitetaan tutkittavaksi kaikkina vuorokaudenaikoina, ja kun sairaalat kilpailuttavat laboratoriotutkimuksiaan, tarjouspyynnöissä edellytetään, että laboratorio palvelee myös virka-ajan ulkopuolella. Toisena hakemuksensa perusteena Z on vedonnut tarpeeseen noudattaa samaa työaikamuotoa yhtäläisesti laboratoriopalvelujen kaikkien työntekijöiden työsuhteissa. Yhtenäinen työaikamuoto tukee hakijan mukaan laboratoriopalveluille asetettuja tavoitteita, kuten osaamisen varmistamista, hyvää esimiestyötä, toiminnan sujuvuutta ja suunnitelmallisuutta sekä taloudellisuutta. Yhdistetty laboratorio on kokonaisuus, jossa henkilöstön tehtävät voivat ylittää

aiemmat yksiköiden väliset rajat. Silloin eri työaikamuotoihin liittyvät erot työaikojen pituuksissa ja korvauskäytännöissä eivät ole perusteltuja myöskään työntekijöiden tasapuolisen palkkauksen näkökulmasta.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue on myöntänyt hakemuksessa esitetyillä perusteilla Z:lle poikkeusluvan teettää jaksotyötä Z:n potilaslaboratoriotoiminnoissa. Luvan voimassaoloaika on 7.11.2013–31.12.2014. Päätöksen perusteluissa on todettu työaikajärjestelyjen muuttamisen olevan työaikalain 14 §:n 3 momentissa edellytetyin tavoin välttämätöntä. Tätä harkittaessa on otettu huomioon, että Z:n muun henkilöstön työaika kuuluu yleisesti jaksotyön piiriin ja että Z:n potilastutkimuslaboratoriotoiminnot tukevat sairaaloiden ympärivuorokautista toimintaa.

Oikaisuvaatimus

Päälüottamusmies A vaatii, että aluehallintoviraston päätös on kumottava, koska se perustuu virheellisiin tietoihin.

Oikaisuvaatimuksen perusteet

A toteaa, että aiemmin Z:n potilastutkimuslaboratoriossa tehdyt työt tehdään vastaisuudessaakin päivällä. Jaksotyön laajentaminen koskemaan näitä töitä on siksi tarpeetonta. Maan eri puolilta tulevat näytteet saapuvat Z:aan pääsääntöisesti iltapäivään mennessä, ja vain harvoin näytteitä saapuu illalla kello 19:n jälkeen tai viikonloppuisin. Jos näin käy, näytteet käsittelee ja pakastaa myöhempää tutkimusta varten jo osana tuotantolaboratoriota toiminut tiimi, joka on valmiudessa kaikkina vuorokaudenaikoina. Myöskään elinsiirtopotilaiden näytteiden käsittely ei edellytä jaksotyöaikaa. Yöaikaan ja viikonloppuisin tapahtuva elinsiirtopäivystys on A:n tietojen mukaan tarkoitettu hoitaa varallaolona.

Näytteet tutkitaan tavallisesti arkipäivisin päiväaikaan. Eri tutkimuksille on annettu aikarajat, joiden puitteissa niiden on valmistuttava. Yleisesti ottaen kysymys on viikosta tai sitäkin pidemmästä ajanjaksosta, eikä normaalinäytteitä tutkita samana päivänä, kun ne saapuvat Z:aan, eikä myöskään viikonloppuisin. Kiireellisistä, välitöntä tutkimusta edellyttävistä näytteistä asiakkaat ilmoittavat aina erikseen, jolloin niiden saapumisajankohta pyritään sopimaan mahdollisimman varhaiseksi. Kiireellisetkin näytteet saapuvat Z:aan pääsääntöisesti viimeistään iltapäivän aikana ja voidaan siten tutkia normaalityöajalla.

Koska laboratorioiden yhdistämisen myötä Z ei ole laajentamassa toiminnan tai työn ympärivuorokautisuutta, A katsoo, ettei jaksotyön teettämisen laajentaminen aiempaan verrattuna ole välttämätöntä eikä edes tarpeellista.

Asianosaisen kuuleminen

Z toteaa, että sen laboratoriotoiminnoissa on tehty rakenteellinen muutos, jossa aiemmin erillään olleita toimintoja on yhdistetty yhdeksi, yhden johdon alla olevaksi toimintakokonaisuudeksi. Tavoitteena on ollut muun muassa varmistaa laboratorion toiminnallinen ja taloudellinen tehokkuus ja henkilöstöressurssien riittävyys, kehittää henkilöstön osaamista, yhdenmukaistaa laboratorioprosesseja, lisätä laitteiden ja tilojen yhteiskäyttöä sekä keskittää teknologiaosaamista.

Yhtenäisten toimintatapojen ja henkilöstön tasapuolisen kohtelun toteutumiseksi kaikilla laboratoriotyöhön osallistuvilla tulee vastaisuudessa olla yhtenäinen työaikamuoto. Yhtenäiset toimintatavat ovat Z:n mukaan välttämättömät osaamisen laajentamisen ja osaavan henkilöstön riittävyyden varmistamiseksi.

Z huomauttaa, ettei oikaisuvaatimuksessa yksilöidä, miltä osin poikkeuslupapäätöksen perusteena olleet tiedot olisivat virheellisiä. Oikaisuvaatimuksessa vain korostetaan aiemmin erillisenä toimineen potilastutkimuslaboratorion pääasiallista päivätyöluonnetta, mutta ei oteta kantaa toimintojen kehittämiseen eikä resurssien riittävyyden ja osaamisen varmistamiseen. Sanotuilla perusteilla oikaisuvaatimus tulee Z:n mielestä hylätä.

TYÖNEUVOSTON PÄÄTÖS

Oikaisuvaatimus hyväksytään ja aluehallintoviraston päätös dnro ESAVI/1675/04.07.01/2013 kumotaan.

Päätöksen perustelut

Työaikalain (605/1996) 7 §:n 1 momentissa on tyhjentäväksi tarkoitettu luettelo niistä työaloista ja töistä, joissa säännöllinen työaika voidaan järjestää jaksotyöksi. Koska tässä luettelossa ei kuitenkaan ole voitu ottaa huomioon kaikkia jaksotyötä edellyttäviä työaloja ja töitä, on aluehallintovirastolle säädetty työaikalain 14 §:n 3 momentissa (1518/2009) mahdollisuus myöntää poikkeuslupa jaksotyön teettämiseen sellaisissakin tapauksissa, joita luettelossa ei ole mainittu.

Poikkeuslupa voidaan myöntää, jos jaksotyön teettäminen on välttämätöntä. Työaikalakia koskevassa hallituksen esityksessä ei ole selvitetty, mitä välttämättömyydellä tässä yhteydessä tarkoitetaan (HE 34/1996, s. 49). Selvänä on kuitenkin pidettävä, että edellytystä arvioidaan objektiivisesti ja itse työstä käsin. Ratkaisua ei siten voida perustaa pelkästään työnantajan näkemykseen jaksotyön välttämättömyydestä. Työn tulee tosiasiallisesti olla luonteeltaan tai suoritusolosuhteiltaan sellaista, että säännöllistä työaikaa ei voida järjestää muuta työaikamuotoa kuin jaksotyötä käyttämällä.

Z on niin aluehallintovirastolle kuin työneuvostollekin antamassaan selvityksessä selostanut laajasti laboratoriotuimintojensa yhdistämistä ja sen tavoitteita. Selvityksestä ei ole kuitenkaan käynyt ilmi, miten aiemmin potilastutkimuslaboratoriossa työskennelleiden työntekijöiden työ on toimintojen yhdistämisen jälkeen muuttunut. Potilastutkimuslaboratoriossa ei käytetty jaksotyöaikaa, joten sen

välttämättömyys uudessa organisaatiossa edellyttää työn luonteessa ja suoritusolosuhteissa tapahtuneita muutoksia. Verinäytteiden vastaanottoa ja käsittelyaikataulua koskevat asiakkaiden vaatimukset näyttävät kuitenkin pysyneen ennallaan. Liioin ei ole tuotu esiin, että potilastutkimuslaboratoriossa työskennelleet olisivat nyttemminkään joutuneet suorittamaan muita kuin jo aiempaan työkuvaansa kuuluneita tehtäviä. Saadun selvityksen perusteella työ ei ole organisaatiouudistuksen myötä tosiasiallisesti muuttunut.

Mahdollisuus käyttää jaksotyöaika riippuu suoritettavasta työstä. Työaikamuoto voi saman organisaationkin puitteissa vaihdella työntekijöittäin esimerkiksi sen mukaan, kuuluvatko heidän tehtävänsä työaikalain 7 §:n 1 momentin jaksotyöluettelossa mainittuihin töihin. Tästä seuraavia eroja työajan pituudessa tai työaikakorvausten määräytymisessä ei ole pidettävä poikkeamisena työnantajalle säädetystä velvollisuudesta kohdella työntekijöitä tasapuolisesti. Jaksotyön välttämättömyyttä ei siten voida perustella myöskään työntekijöiden tasapuolisella kohtelulla.

Asiassa ei ole ilmennyt seikkoja, joiden perusteella potilastutkimuslaboratoriossa työskennelleiden Z:n työntekijöiden säännöllisen työajan järjestämistä jaksotyöksi voitaisiin laboratoriotöimintöjen yhdistämisen jälkeenkään pitää työaikalain 14 §:n 3 momentissa edellytetyin tavoin välttämättömänä.

Sovelletut lainkohdat

Työaikalain 14 §:n 3 momentti (1518/2009).